

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΣΥΓΓΕΝΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Το νομοσχέδιο για το «Ελληνόφωνο» τραγούδι

«Το ιδανικό σε σχέση με το εφικτό»

Γράφει ο
Ντίνος
Γεωργούντζος

Σχεδόν είκοσι χρόνια πέρασαν από τις αρχές της δεκαετίας του 2000 που ο πρόεδρος του «ΑΠΟΛΛΩΝ» Γρηγόρης Λαμπριανίδης μετέφερε στους Έλληνες δημιουργούς και καλλιτέχνες την εμπειρία του από τις ευεργετικές νομοθετικές προβλέψεις των Γάλλων σχετικά με την επιβολή ποσόστωσης μετάδοσης του εθνικού τους ρεπερτορίου στη χώρα τους και μάλιστα με επιβολή κυρώσεων από τη δεκαετία του 1980. Έκτοτε, ο οργανισμός μας πρωτοστατεί στις προσπάθειες ψήφισης αντίστοιχου νόμου και στη χώρα μας.

Η αρνητική συγκυρία της πανδημίας που οδήγησε τους καλλιτέχνες σε οικονομικά αδιέξοδα, η συρρίκνωση της εγχώριας καλλιτεχνικής παραγωγής λόγω της εισαγόμενης κουλτούρας με αιχμή του δόρατος τα μέσα δικτύωσης και πρόσφατα, η απειλή της καλλιτεχνικής δημιουργίας από την επέλαση της Τεχνητής Νοημοσύνης, οδήγησαν μαζικά τους Έλληνες καλλιτέχνες να συντονίσουν και να μεγεθύνουν τις προσπάθειές τους προς κάθε κατεύθυνση προκειμένου η Ελληνική Πολιτεία να θεσπίσει αντίστοιχες προβλέψεις. Άλλωστε, το παράδειγμα της Γαλλίας ακολούθησαν, πρόσφατα, η Ισπανία, η Πορτογαλία και η Ουγγαρία.

Ως αποτέλεσμα αυτών των πιέσεων, στις 17/4/2024 ψηφίστηκε στη Βουλή το νομοσχέδιο του Υπουργείου Πολιτισμού με τον τίτλο:

«Μέτρα για τη διαφύλαξη και την ανάδειξη της άυλης πολιτιστικής

κληρονομιάς, την προστασία και ενίσχυση του ελληνόφωνου τραγουδιού και των ηχογραφημάτων νέων δημιουργών ή καλλιτεχνών, καθώς και την προστασία και διάχυση της ελληνικής γλώσσας στο πλαίσιο της διαφύλαξης και ανάδειξης της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς - Ρυθμίσεις για τον εκσυγχρονισμό της εμπορικής πολιτικής του Οργανισμού Διαχείρισης και Ανάπτυξης Πολιτιστικών Πόρων και λοιπές διατάξεις».

Από την πρώτη μέρα που «βγήκε» σε δημόσια διαβούλευση, ως ήταν αναμενόμενο, δημιούργησε πολλές αντιδράσεις μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων και των πολιτικών κομμάτων. Το πιο εντυπωσιακό όμως είναι ότι καταγράφηκαν γραφικές αντιπαραθέσεις μεταξύ υπουργών και στελεχών της κυβέρνησης σχετικά με τα συμφέροντα του επιχειρηματικού κόσμου που εμπλέκεται από τη μία πλευρά (ραδιόφωνα, τηλεοπτικοί σταθμοί, ξενοδοχεία, παραγωγοί Ελληνικού κινηματογράφου) και των καλλιτεχνών από την άλλη. Και ενώ το lobbying και anti-lobbying καλά κρατούσαν, μεγάλη αναταραχή και αρνητικότητα εμφανίστηκε και στους κόλπους των καλλιτεχνών με αιχμή του δόρατος το «ελληνόφωνο» και όχι το προφανές «ελληνικό» τραγούδι και τη μη άμεση αλλά έμμεση προστασία των ορχηστρικών έργων.

Κατά τη διάρκεια της διαβούλευσης που προηγήθηκε της ψήφισης, δόθηκε η ευκαιρία στον οργανισμό μας να καταθέσει τις απόψεις του επί του αρχικού κειμένου του νομοσχεδίου και διαπιστώσαμε ότι πολλές από τις προτάσεις μας, όπως π.χ. η προώθηση των νέων καλλιτεχνών, υποστηρίχτηκαν από την πλειοψηφία των κομμάτων και της κυβέρνησης και τελικά ενσωματώθηκαν στο τελικό νομοσχέδιο.

Ας εξετάσουμε επί της ουσίας τα κυρίως θέματα:

1. Γιατί ο νόμος αναφέρει το «Ελληνόφωνο» και όχι το «Ελληνικό» τραγούδι;

Επειδή υπάρχει Ευρωπαϊκή οδηγία που **απαγορεύει** τις διακρίσεις μεταξύ των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης λόγω ιθαγένειας (ΣΛΕΕ αρ.18). Συνεπώς, η αναφορά σε «Ελληνικό τραγούδι» θα έθετε το νομοσχέδιο σε αντίθεση με τις υποχρεώσεις της χώρας μας ως μέλος της Ε.Ε και θα έπρεπε να απορριφθεί. Να σημειώσω εδώ ότι η Ισπανία, η Πορτογαλία και η Ουγγαρία ακολούθησαν ακριβώς τον ίδιο δρόμο ενώ ακόμα και η Γαλλία που είχε αντίστοιχο νόμο εν ισχύ από το 1980 αναγκάστηκε να τροποποιήσει την διάταξη και να αναφέρεται σε Γαλλόφωνο ρεπερτόριο.

2. Γιατί αναφέρονται τα «Ορχηστρικής απόδοσης τραγούδια με ελληνικό στίχο» και όχι τα «Ορχηστρικά» θέματα;

Επειδή όπως αναφέρεται στον τίτλο του νομοσχεδίου, ο σκοπός είναι η διαφύλαξη και ανάδειξη της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς και η προστασία και διάχυση της Ελληνικής γλώσσας. Η αναφορά σε προστασία έργου χωρίς την απ' ευθείας σύνδεσή του με την ελληνική γλώσσα θα καθιστούσε την διάταξη αντι-ενωσιακή. Όμως, εύλογα αναρωτάται κανείς αν είναι λογικό να εξαιρείται της πολιτιστικής μας κληρονομιάς το σπουδαίο ορχηστρικό έργο εκατοντάδων Ελλήνων μουσικών. Η αναφορά στα ορχηστρικά έργα και μόνο των Ν Σκαλκώτα,

Μ. Χατζιδάκι και Μ. Θεοδωράκη που συνοδεύουν κάθε ελληνική έκθεση είτε τέχνης είτε εμπορίου στο εξωτερικό εξηγεί τη μεγάλη αντίδραση των καλλιτεχνών στη μη άμεση αναφορά στα «Ορχηστρικά» έργα. Αυτό, μεταξύ άλλων, αποτέλεσε σημαντικό θέμα στις παρεμβάσεις του «ΑΠΟΛΛΩΝ» στο Υπουργείο. Θεωρούμε ότι είναι από τα «αγκάθια» που και η κυβέρνηση κατανοεί και θα πρέπει να λύσει σε επόμενη τροποποίηση του νόμου.

3. Δίνονται χρήματα από το κράτος για να στηριχθεί το ελληνικό τραγούδι;

Όχι! Όπως ποτέ, έτσι και τώρα δεν επιδοτείται από τον κρατικό προϋπολογισμό η παραγωγή νέων δίσκων ενώ αντιθέτως -και ορθώς- επιδοτείται εδώ και πολλά χρόνια η ελληνική και ευρωπαϊκή παραγωγή ταινιών και σήριαλ. Το νομοσχέδιο δεν προβλέπει κάτι τέτοιο.

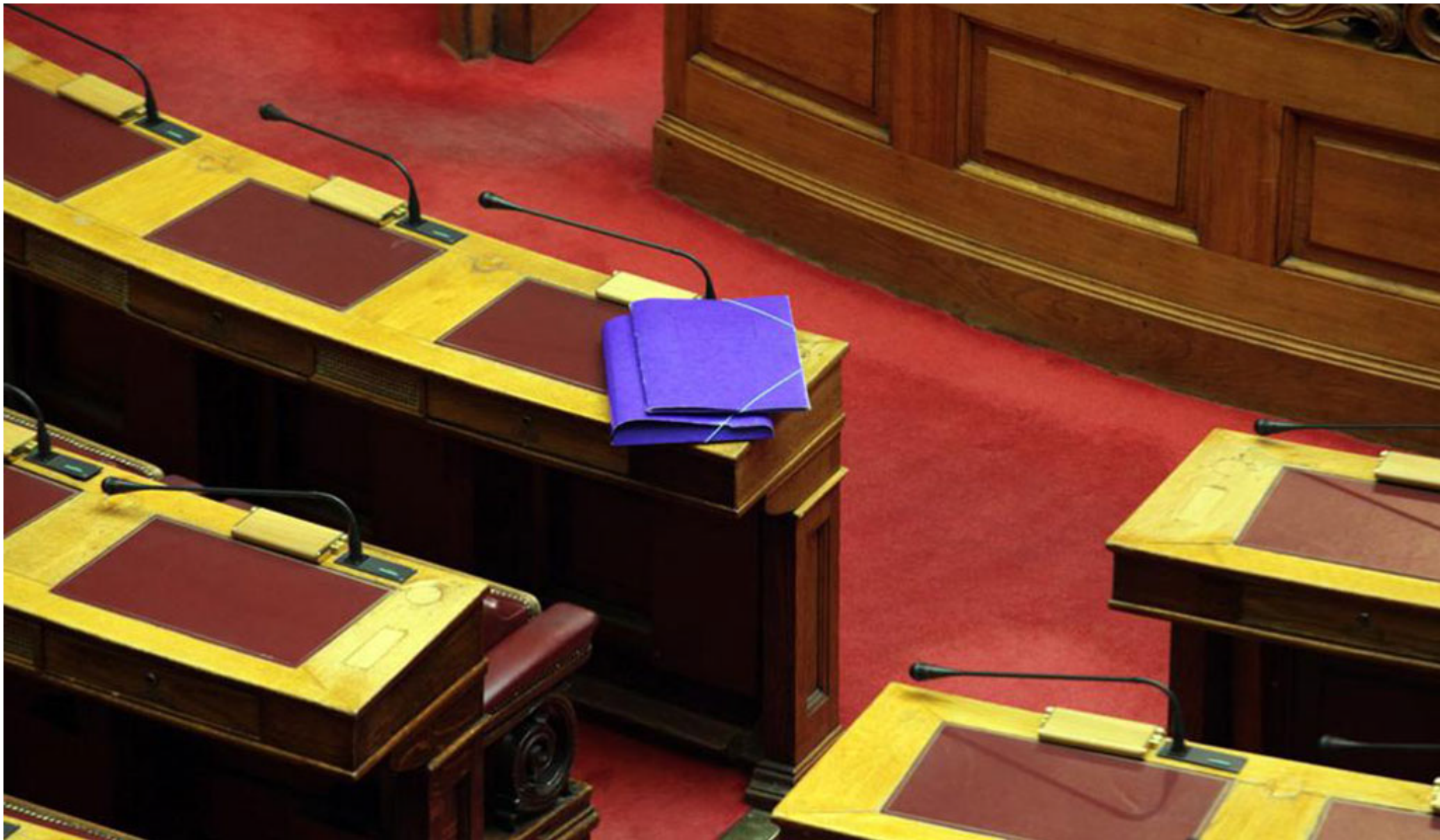
4. Πώς στηρίζει το σχέδιο νόμου το ελληνικό τραγούδι;

α) Παρέχει κίνητρα στα ραδιόφωνα, τα οποία στην περίπτωση που αυξήσουν το ποσοστό του ελληνικού ρεπερτορίου που μεταδίδουν, αποκτούν την δυνατότητα να αυξήσουν και τον διαφημιστικό τους χρόνο.

Προβλέπεται από το νόμο υποχρέωση ή ποινικές κυρώσεις σε περίπτωση που κάποιος σταθμός δεν θέλει να αυξήσει το ποσοστό μετάδοσης ελληνικού ρεπερτορίου;

Όχι! Καμία παρέμβαση δεν προβλέπεται στην ελεύθερη βούληση του επιχειρηματία αν θεωρεί ότι το οικονομικό του συμφέρον είναι στη μετάδοση ξενόφωνου ρεπερτορίου.

Εδώ, πρέπει να σημειώσω ότι κατά την περίοδο της πανδημίας, οι ΟΣΔ της μουσικής μεταφέραμε στους ραδιοφωνικούς και τηλεοπτικούς σταθμούς αντίστοιχο αίτημα βελτίωσης των ποσοστών του Ελληνικού Τραγουδιού, αλλά δυστυχώς δεν βρήκαμε καμία ανταπόκριση.

β) Δίνει κατεύθυνση στις επιδοτούμενες ταινίες και σειρές από δημόσιους φορείς (όπως ΕΚΚ, ΕΚΟΜΕ), να ενσωματώνουν σε κάποιο ποσοστό ελληνικά τραγούδια και μουσική Ελλήνων δημιουργών. Η ποσόστωση ελληνόφωνου τραγουδιού ή ορχηστρικής μουσικής απόδοσης στις οπτικοακουστικές παραγωγές δεν είναι υποχρεωτική αλλά δυνητική ενώ το άρθρο περιλαμβάνει και έργα με στίχο σε γλώσσα κράτους – μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα οποία ηχογραφούνται στην ελληνική επικράτεια. Οι οπτικοακουστικές παραγωγές δεν θα έχουν την υποχρέωση να ενσωματώνουν ελληνόφωνο τραγούδι κατά 70% (όπως αρχικά προβλεπόταν) αλλά το ποσοστό αυτό θα ορίζεται με κοινή υπουργική απόφαση. Όσες παραγωγές το υιοθετούν, θα δύνανται να αξιολογηθούν σύμφωνα με τους κανόνες και τις προϋποθέσεις επιλεξιμότητας των εκάστοτε καθεστώτων ενίσχυσης ή χρηματοδοτικών εργαλείων του Ελληνικού Δημοσίου.

γ) Ορίζει ένα υποχρεωτικό ποσοστό ελληνικών τραγουδιών και μουσικής σε συγκεκριμένους δημόσιους χώρους με χαρακτήρα υποδοχής (αεροδρόμια, λιμάνια, κοινόχρηστοι χώροι εμπορικών κέντρων, καζίνο, ασανσέρ ξενοδοχείων κ.λπ.) και όχι φυσικά σε χώρους εστίασης εντός ή εκτός ξενοδοχείων. Το

ποσοστό μετάδοσης του ελληνόφωνου τραγουδιού στους κοινόχρηστους χώρους των ξενοδοχείων, των καζίνο και των εμπορικών κέντρων μειώθηκε από 45% σε 40%, όπως μειώθηκε και το σχετικό πρόστιμο σε περίπτωση παράβασης του νόμου από το πλαίσιο των 2000 ευρώ έως 20.000 ευρώ που κυμαινόταν αρχικά στο πλαίσιο των 1000 ευρώ έως 10.000 ευρώ.

Καμία οικονομική επιβάρυνση σχετικά με την απόδοση Πνευματικών και Συγγενικών Δικαιωμάτων, **που ήδη πληρώνει**, δεν πρόκειται να έχει ο οποιοσδήποτε επιχειρηματίας από την εφαρμογή του μέτρου. Απλά θα χρειαστεί να παίζει και ελληνικά τραγούδια και μουσική **ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΜΟΝΟ ΣΕ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΠΟΛΥ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ** που άλλωστε έχουν από την φύση τους έναν ουδέτερο χαρακτήρα.

Δια ταύτα:

Με το νομοθέτημα αυτό, η χώρα μας κάνει ένα μεγάλο βήμα προς την δημιουργία ενός νέου πλαισίου που δεν θα προστατεύει μονάχα εμάς, τους ανθρώπους της μουσικής αλλά παράλληλα θα εξασφαλίζει τη διάρκεια και τη δημιουργική συνέχεια αυτής της μοναδικής μας κληρονομιάς. Είναι ένας νόμος που (ως συνήθως) βρίθει ατελειών και θεμάτων που χρήζουν αλλαγών και βελτιώσεων. **Όμως, ψηφίστηκε και μας δίνει, μετά από αγώνες δεκαετιών, τη δυνατότητα να πολεμήσουμε επί του εφικτού αντί να ονειροπολούμε.**

Ζούμε, δυστυχώς, σε μια εποχή που οποιοσδήποτε, κυρίως μέσω του Διαδικτύου, έχει την δυνατότητα να τοποθετείται ελεύθερα, επί παντός επιστητού, με ελάχιστη γνώση του αντικειμένου αναφοράς, διαστρεβλώνοντας εκούσια ή ακούσια ακόμα και στοιχειώδη δεδομένα. Με ιδιαίτερη προσοχή παρατηρούμε την ευκολία με την οποία κάποιες «σχετικές» επαγγελματικές ενώσεις που κατέχουν προνομιακή θέση στην παγκόσμια αγορά επειδή ακριβώς παρέχουν πρόσβαση στην κοινή πολιτισμική μας κληρονομιά, επιστρατεύουν επιχειρήματα και χαρακτηρισμούς που από σκοτεινές περιόδους της Ελληνικής Ιστορίας για να αποδημήσουν ένα ωφέλιμο μέτρο για τον κλάδο μας, ενώ αντίθετα, αυτοί θα έπρεπε να είναι από τους πρώτους που θα το υποστηρίξουν.

Στο επόμενο τεύχος θα ασχοληθούμε με τις αντιδράσεις και το παρασκήνιο των πολέμων του νομοσχεδίου.

Ο Ντίνος Γεωργούντζος σπούδασε φιλοσοφία, πληροφορική και μουσική. Ασχολείται επαγγελματικά με την μουσική από το 1986 διδάσκοντας σε ωδεία και λαμβάνοντας μέρος σε ηχογραφήσεις και ζωντανές παραστάσεις ως μουσικός (πιάνο-πλήκτρα), ενορχηστρωτής και καλλιτεχνικός επιμελητής. Συνεργάστηκε με την εταιρεία Kurzweil στην ανάπτυξη του λογισμικού δημιουργίας ήχων V.A.S.T. και με την Steinberg ως Cubase beta-tester. Συνθέσεις του έχουν ηχογραφηθεί από την London Philharmonic Orchestra για την μουσική επένδυση ντοκυμαντέρ του National Geographic ενώ παράλληλα, ενορχηστρώσεις του για τη δισκογραφία ή παραστάσεις διάσημων συνθετών και τραγουδιστών έχουν εκτελεσθεί από την Wiener Philharmoniker, Paderewski Symphony Orchestra, την Ορχήστρα Ποικίλης Μουσικής της ΕΡΤ, τη Συμφωνική του Δήμου Αθηναίων, τμήματα της ΕΛΣ και άλλες. Έχει διατελέσει πρόεδρος του οργανισμού GEA και από το 2002 μέχρι σήμερα εκλέγεται μέλος του Δ.Σ του “ΑΠΟΛΛΩΝ” με πεδίο ευθύνης το τμήμα πληροφορικής και τις διεθνείς συμβάσεις του οργανισμού.